

Ár 2013, föstudaginn 8. mars, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Guðlaug B. Ólafsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 196/2012**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 14. desember 2012, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 13. desember 2012. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 14. desember 2012, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 11. janúar 2013. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 18. janúar 2013, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 7. febrúar 2013.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 8. mars 2013.

II.

Málsatvik.

Þann 20. nóvember 2008 var skuldabréf nr. X, að fjárhæð kr. 4.800.000, gefið út af A til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. skuldabréfinu. Fasteignin að B, var sett að veði á 4. veðrétti til tryggingar skuldinni. Sóknaraðili tókst á hendur sjálfskuldarábyrgð til tryggingar láninu. Staðfesti sóknaraðili með undirritun sinni að hafa kynnt sér efni skuldabréfsins og að hann gerði sér grein fyrir í hverju ábyrgð hans væri fólgin og teldi hana samrýmast greiðslugetu sinni. Jafnframt hefði hann kynnt sér upplýsingabækling um ábyrgðir og efni gildandi samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

Þann 20. nóvember 2008 var skjalið „Niðurstaða greiðslumats“ undirritað. Sóknaraðili óskaði þar eftir að gangast í ábyrgð fyrir A. Tiltekið var að niðurstaða greiðslumats benti til þess að lántakandi gæti ekki efnt skuldbindingar sínar miðað við núverandi fjárhagsstöðu. Þá var útdráttur úr 3. mgr. 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Staðfesti sóknaraðili að hafa fengið og kynnt sér bækling um sjálfskuldarábyrgðir og lánsveð.

Þann 18. apríl 2012 sendi sóknaraðili varnaraðila bréf þar sem lýst var þeirri skoðun að enginn vafi væri á því að umrædd ábyrgð væri ólögmat. Óskaði sóknaraðili eftir svörum um réttmæti og gildi ábyrgðarinnar. Varnaraðili kvað ábyrgðina gilda þann 24. apríl 2012.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 13. desember 2012.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að umrædd ábyrgð verði metin ólögmat. Sóknaraðili telur að greiðslumat hafi ekki verið framkvæmt með fullnægjandi hætti, ef greiðslumat hafi farið fram. Honum hafi aldrei verið kynntar neinar niðurstöður greiðslumats að öðru leyti en því að hann hafi verið látinn skrifa undir eyðublað sem sagði að hann hefði fengið bækling um lánsveð og sjálfskuldarábyrgðir. Á sama blaði hafi komið fram að skuldari hafi ekki staðist greiðslumat. Engin gögn hafi verð lögð fram er lúti að framkvæmd greiðslumatsins, s.s. erindi til skuldara um að leggja fram afrit launaseðla, afrit skattframtals, síðustu afborgunarseðla annarra lána eða önnur gögn. Ekki hafi verið lögð fram gögn er sýni hvaða þættir í fjárhag skuldara gerðu það að verkum að hann hafi ekki staðist greiðslumatið. Samkvæmt upplýsingum frá skuldara hafi ekki verið framkvæmt mat á greiðslugetu hans.

Sóknaraðili telur það hvíla á lánveitanda að sýna fram á að greiðslumat hafi verið framkvæmt á tilhlýðilegan hátt þannig að ekki fari á milli mála á hvaða forsendum það byggji, hvort sem niðurstaðan sé jákvæð eða neikvæð fyrir skuldarann. Sá sem gangist í ábyrgð hafi ekki tök á öðru en því að treysta faglegu mati viðkomandi fjármálastofnunar. Fjármálastofnunin verði líka að geta sýnt fram á að sú vinna sem lögð hafi verið í greiðslumatið hafi farið fram á eðlilegan hátt og til samræmis við það sem tíðkist hverju sinni.

Sóknaraðili bendir á að í athugasemdum varnaraðila komi fram að einhvers konar frestur sé liðinn sem ábyrgðarmaður geti krafist þess að sjá forsendur og/eða gögn er lúti að greiðslumatinu og niðurstöðum þess. Ekki verði séð að slíkt eigi við í máli þessu, enda hvíli væntanlega sönnunarbyrðin um að faglega og rétt hafi verið staðið að málum á viðkomandi fjármálastofnun og ekki sé boðlegt að skýla sér á bak við tímalengd í máli sem þessu.

Vísar sóknaraðili kröfu sinni til stuðnings til úrskurðar úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 14/2010.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað. Bendir varnaraðili á að við stofnun ábyrgðarskuldbindingar sóknaraðila hafi fyrirmælum samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga frá 2001 verið fyllilega fylgt. Skjalið „Niðurstaða greiðslumats“ sé nákvæmlega eins og það sem deilt hafi verið um í dómi Hæstaréttar í máli nr. 141/2012. Í málinu hafi ábyrgðarmanni verið kynnt niðurstaða greiðslumats með sama hætti og sóknaraðila hafi verið kynnt niðurstaða greiðslumats við stofnun ábyrgðarskuldbindingar hans.

Varnaraðili bendir á að Hæstiréttur hafi komist að þeirri niðurstöðu að með samkomulaginu væri „ekki kveðið á um skyldu lánveitanda til að kynna

ábyrgðamanni í öllum tilvikum gögn til grundvallar niðurstöðu greiðslumats“. Með fyrrgreindu skjali væri ábyrgðarmanni þó „bent á þann möguleika að kynna sér niðurstöðu þess að fengnu samþykki aðalskuldara“. Þá hafi Hæstiréttur slegið því föstu að á lánveitanda hvíldi „ekki sú skylda að geyma undirgögn til stuðning [sic] matinu svo þau mættu vera aðgengileg varnaraðila rúmum fimm árum síðar“. Hæstiréttur hafi talið með vísan til framangreinds og þess að ábyrgðarmaður hafi staðfest að hafa fengið og kynnt sér bækling um sjálfskuldarábyrgð að skyldum samkvæmt samkomulaginu hafi verið fullnægt.

Vísar varnaraðili til þess að sóknaraðila hafi samkvæmt dómi Hæstaréttar verið kynnt niðurstaða greiðslumatsins með fullnægjandi hætti. Sóknaraðili hafi ekki óskað eftir því að sjá tölulegar niðurstöður matsins þegar til ábyrgðarskuldbindingarinnar hafi verið stofnað. Nú, fjórum árum síðar, hafi umræddur réttur sóknaraðila liðið undir lok. Með vísan til framangreinds hafi skyldum samkvæmt samkomulaginu verið fullnægt gagnvart sóknaraðila við stofnun umræddrar ábyrgðarskuldbindingar og beri því að hafna kröfu sóknaraðila. Varnaraðili telur úrskurð nefndarinnar nr. 14/2010 ekki eiga við í máli þessu.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á skuldabréfi nr. X, útgefnu af A til FF.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dags. 1. nóvember 2001, er undirritað af Sambandi íslenskra sparisjóða f.h. sparisjóða. FF var einn þessara sparisjóða og leiðir varnaraðili í máli þessu rétt sinn frá þeim sparisjóði. FF bar að fullnægja þeim skyldum sem á honum hvíldu samkvæmt samkomulaginu, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 169/2012.

Umrætt samkomulag tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggi fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar, en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Í dómi Hæstaréttar í máli nr. 141/2012 er byggt á því sjónarmiði að í framangreindu samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga sé ekki kveðið á um skyldu lánveitanda til að kynna ábyrgðarmanni í öllum tilvikum gögn til grundvallar niðurstöðu greiðslumats eða að geyma undirgögn til stuðnings matinu svo þau mættu vera aðgengileg síðar. Virðist þar m.a. skipta máli hvort ábyrgðarmanni var bent á þann möguleika að kynna sér slík gögn.

Með skjalinu „Niðurstaða greiðslumats“ var sóknaraðilum kynnt neikvæð niðurstaða greiðslumats, en sama orðalag og sama aðferð virðist hafa verið viðhöfð við að benda ábyrgðarmönnum á þann möguleika að kynna sér gögn til grundvallar niðurstöðunni og í umræddu Hæstaréttarmáli. Einnig kom fram að sjálfskuldar-ábyrgðarmenn hefðu kynnt sér upplýsingabækling um ábyrgðir. Hafði sóknaraðili því

enn brýnna tilefni til að kynna sér gögn að baki greiðslumati en stefndi í hæstaréttarmáli 141/2012, sem hafði verið kynnt sú niðurstaða að greiðslumat benti til að skuldari gæti staðið við skuldbindingar sínar.

Ekki verður fallist á vísan sóknaraðila til úrskurðar úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki í máli nr. 14/2010. Niðurstaða þess máls byggði á því að ekki hefði verið framkvæmt greiðslumat á lántaka áður en ábyrgðarmaður gekkst í ábyrgðina. Sú er ekki aðstaðan í máli þessu, eins og að framan er rakið.

Í ljósi alls framangreinds verður ekki talið að forsendur séu til að víkja sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila á skuldabréfi nr. X til hliðar á grundvelli 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga, sbr. úrskurðir úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 152/2012 og 153/2012.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 8. mars 2013.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Guðlaug B. Ólafsdóttir